De Molenvriend

nr. 93

Molenvrienden Land van Cuijk

VERENIGING MOLENVRIENDEN LAND VAN CUIJK

Molenvereniging in het Land van Cuijk en omstreken
www.molenvrienden.nl

BESTUUR

VOORZITTER	Harm van Es	Floralaan 50
	Tel. 0485-578613	5831 TA BOXMEER
SECRETARIS	Walter Cornelissen	Park 8
	Tel. 06-25525737	5446 PH WANROIJ
	E-mail: molenvrienden@home.nl	
PENNINGMEESTER	Rob Snel	Chopinstraat 33
	Tel. 024-3582526	6584 EJ MOLENHOEK
BESTUURSLEDEN	Peter Pouwels	Vijverweg 6
	Tel. 024-3974266	6562 ZL GROESBEEK
	Mari Goossens	D. Boutsstraat 25
	Tel. 0485-573815	5831 VN BOXMEER

IBAN: NL03RABO0168981858 *onder vermelding adres penningmeester*

MOLENARCHIEF LAND VAN CUIJK *Het regionale molenarchief is ondergebracht in molen "De Vooruitgang" te Oeffelt. Inlichtingen bij John Houben.*

Het werk van de vereniging Molenvrienden Land van Cuijk wordt mede mogelijk gemaakt door:
Beijk Molenbouw bv, Afferden (L)
drukkervanderegio.nl, Boxmeer
Van Haren Installaties bv, Cuijk
Forfarmers, Lochem
Elektro Technisch Buro Nabuurs bv, Boxmeer
Bol Adviseurs, Boxmeer
J. van Haren Diervoeders b.v. Gassel
Havens Diervoeders, Maashees
Molensteenmakerij Hans Titulaer, Plasmolen
Nabuurs Transport bv, Haps

Colofon

DE MOLENVRIEND 93, jaargang 32, nummer 2, april 2016
Lijfblad van de vereniging Molenvrienden Land van Cuijk, opgericht 18 januari 1985.
De Molenvriend wordt gratis toegezonden aan de leden van de vereniging. De contributie hiervoor is minimaal € 15,--. Aanmelden als lid kan bij de secretaris of via de website www.molenvrienden.nl. De Molenvriend is een advertentiemedium. Prijs losse nummers € 1,50.
ISSN 1384 8526

REDACTIE *Mari Goossens* *Frans Rademakers*
Marko Sturm *Paul Verheijen*

REDACTIEADRES *D. Boutsstraat 25* *5831 VN BOXMEER*
e-mail: mjfagoossens@ziggo.nl
De Erica 2 *5831 RX BOXMEER*
e-mail: j.m.sturm@alumnus.utwente.nl

VERDER WERKTE(N) MEE *Martijn van de Hulsbeek, Peter Pouwels, Rob Snel*

ILLUSTRATIES *Mari Goossens, Peter Pouwels, Frans Rademakers, Stefan Willems*

VOORPAGINA *De kap van de Jan van Cuijk wordt verwijderd voor restauratie*

In dit nummer

pagina 2 **Colofon**
pagina 3 **In dit nummer**
Van de redactie
pagina 4 **Mededelingen van het bestuur**
pagina 5 **Een bijzonder altaar**
Middeleeuwse molensteen in kapel bij Holthurnsche hof
door: Peter Pouwels
pagina 6 **Tweede Paasdag**
een verslag van de regionale Molendag Land van Cuijk
door: Frans Rademakers
pagina 7 **De rijn en de klauw**
door: Robert Snel
pagina 8 **De vang**
over de ontwikkeling van de vang, met speciale aandacht voor de lipvang
door: Peter Pouwels
pagina 11 **Molenaarsfamilie Wagemans**
door: Peter Pouwels
pagina 12 **Aan de licht**
een molenaar stelt zich voor...
door: Martijn van de Hulsbeek
pagina 13 **Molens in de regio**
door: Mari Goossens en Marko Sturm
pagina 18 **Molenbezoek in de regio**

Van de redactie

Wie in deze tijd een rondje door het Land van Cuijk rijdt en op de toestand van de molens let, zal het opvallen dat een groot aantal molens momenteel zonder gevlucht staat. Op de voor- en achterzijde van dit nummer is te zien hoe de restauratiewerken in Cuijk verlopen. Daarnaast zijn er ook in Rijkevoort, Gassel en Wanroij restauraties van het gevlucht in uitvoering of net afgesloten. In de rubriek Molens in de regio gaan we hier verder op in.
Bij deze renovaties kan optimaal geprofiteerd worden van de nieuwe technieken waarmee oude geklonken molenroedes opnieuw d.m.v. klinken gerenoveerd kunnen worden. Daarnaast krijgen enkele molens hun oude wiekverbetering met het systeem-Van Bussel weer terug. Waar dit vroeger ooit uit kostenoverwegingen vervangen werd door Oud-Hollands, zorgt de moderne techniek ervoor dat er nu weer stroomlijnneuzen geplaatst worden met lagere onderhoudskosten.

De regionale Molendag op Tweede Paasdag is net achter de rug. Uiteraard treft u in dit nummer een verslag aan.

Nu de eerste mooie lentedagen geweest zijn, gaan we hopelijk een mooi molenseizoen tegemoet. De redactie wenst u veel leesplezier toe. Kopij voor volgende nummers blijft uiteraard welkom.

de redactie

Mededelingen van het bestuur

Allereerst wil ik welkom heten bij onze vereniging: Ron van Stiphout uit Nijmegen die op molen Zeldenrust in Overasselt als molenaar bezig is en Jan Schim uit Gennep die daar op de Reus als molenaar gestart is. Heren, veel plezier met deze geweldige hobby. Als eerste stond dit jaar de jaarvergadering op 27 januari op het programma. Er waren dan wel 24 leden op deze vergadering aanwezig, maar 53 waren er niet. Graag zien wij als bestuur meer betrokkenheid van de leden. Het komt nu vooral op het bordje van het bestuur te liggen. Als er leden zijn die graag hun steentje willen bijdragen met iets organiseren, of een andere taak op zich willen nemen, laat het ons weten. Vele handen maken licht werk.

Als bestuur komen we 4-5 keer per jaar bij elkaar en dan werken we in een paar uurtjes diverse onderwerpen af. Afgelopen keer hebben we natuurlijk over de jaarvergadering nagepraat maar ook de activiteiten van het lopend jaar besproken en vastgelegd. Belangrijke activiteit is de jaarlijkse Molendag op Tweede Paasdag. Dit jaar met onstuimig weer, maar boven verwachting zeer goed bezocht. Veel complimenten waren er voor de combinatie Molendag, en kunst in de molen. Misschien is het iets om dit jaarlijks te laten terugkeren. Een goede samenwerking van de organiserende molenaars en uitgebreide pr is zeer belangrijk om succes te hebben. Het volgende is de excursie op 5 april aan de steenfabriek in Oeffelt waarvoor een twintigtal leden zich heeft aangemeld. We zullen zien of het interessant is. Op de plank ligt ook nog een excursie bij de fabriek Mola in Beugen. Het volgende wat we gepland hebben is een excursie naar Twente op 21 mei waar van alles op het programma staat. De jaarlijkse BBQ staat op 13 augustus gepland.

Op de bestuursagenda staat ook het leveren van maalgoed door ForFarmers. De gebruikersovereenkomst is getekend en het leveren van graan komt langzaam op gang. Het gaat weer de goede kant uit zodat er ook weer wat gemalen kan worden. Dit jaar wordt het vastleggen van de binnenkant van de molens in Google Street view langzaam uitgerold.

In het najaar willen we een bijeenkomst organiseren waarbij de veiligheidscoaches van het Gilde aanwezig zijn om hun zegje te doen. Dit wordt waarschijnlijk op een molen gehouden.
Enkele jaren geleden hebben we een touwvlechtcursus georganiseerd die toen goed bevallen is, en nu ligt er een aanbod om dit weer te doen. Misschien is er voldoende belangstelling voor om dit te herhalen. Hier komen we zeker later een keer op terug. Als er leden zijn met ideeën om onze gezamenlijk kennis te vergroten meld je dan bij het bestuur. Het is altijd leuk om het molenaarsvak te verbeteren.

Als er molenaars zijn die nog geen kaki verenigingspolo hebben en deze willen aanschaffen dan graag melden bij onze voorzitter Harm van Es
Afsluitend wil ik alle leden vragen goed de e-mailberichten van de Molenvrienden te lezen en tijdig te reageren voor eventuele opgave voor excursies en dergelijke.

Walter Cornelissen
secretaris

Bij overname van artikelen en/of foto's, auteur en eventuele bron(nen) vermelden. Tevens hiervan melding maken bij de uitgeefster of redactie van dit blad.

De redactie stelt zich niet aansprakelijk voor eventueel gemaakte fouten of anderszins ontstane ongemakken.

Een bijzonder altaar

Middeleeuwse molensteen in kapel bij Holthurnsche hof

Dit artikel beschrijft een oude middeleeuwse molensteen, die als altaarsteen in de kapel op de Holthurnsche hof, gemeente Berg en Dal, in gebruik is. Deze molensteen is ergens in de jaren ’50 van de vorige eeuw gevonden in de Waal bij Nijmegen.

De maalsteen is een loper, materiaal basaltlava, diameter 114-115 cm, opstaande rand om steenoog, dikte 21,5 cm, uitloop kropgat 14-16 cm, maalvlak recht zonder scherpsel, in midden circa 1 cm concaaf, uitsparing t.b.v. molenijzer zwaluwstaartvormig (Romeins), lang 22,5 cm, diep 2 cm, breed van 7 naar 5 cm, dikte steen aan omtrek 14 cm, bovenkant maalsteen (onderkant altaar) kegelvormig en ruw bewerkt met 2 cm hoog opstaande kant uitwendig 27 cm om steenoog, inwendig 13 cm.

De molensteen is in gebruik geweest als bovenste maalsteen en werd d.m.v. het molenijzer, zoals bij de Romeinen gebruikelijk was, van onder aangedreven, de steen ziet er nog gaaf uit op wat kleine beschadigingen na. Het maalvlak heeft geen scherpsel en is glad en concaaf uitgevoerd met een entree van circa 1 cm t.h.v. het kropgat. Gezien de kenmerken en de afmetingen, betreft het hier een middeleeuwse molensteen uit de 12e - 13e eeuw. Uitgaande van de gebruikelijke verhouding tussen de dikte en de diameter van de steen van 1 : 4 heeft de steen een oorspronklijke dikte gehad van 115 : 4 = 28,5 cm. De gemeten dikte bij het steenoog is 21,5 cm, wat inhoud dat er 28,5 - 21,5 = 7 cm van de steen is afgemalen.

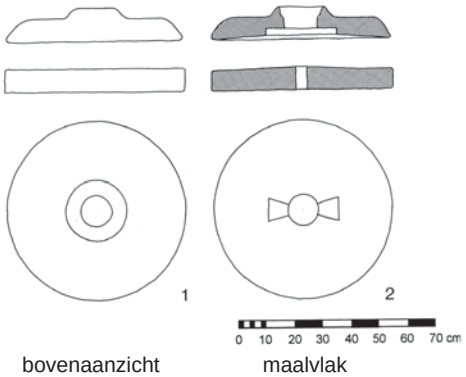

Middeleeuwse molensteen (loper)

Schrofen Mühle in Zillertal met zijn middeleeuws aandoende constructie van de kaar

Pas na de 13e eeuw komt er weer scherpsel op de molensteen en wordt het zwaluwstaartvormig molenijzer vervangen voor de drie en viertaksrijn. De kegelvormige bovenkant met de kenmerkende opstaande rand verdwijnt en de molensteen krijgt zijn huidige aanzien. Aan het eind van de middeleeuwen neemt door diverse verbeteringen aan de molen het vermogen hiervan steeds verder toe, en hiermee ook de diameter van de molenstenen.
Met de komst van de windmolen met zijn bovenaandrijving, wordt ook het kropgat verder vergroot om voldoende toegang te verkrijgen voor het maalgoed. De kaar die bij de middeleeuwse molens recht boven het kropgat hing, moet noodgedwongen naar achter verplaatst worden, om voldoende ruimte te maken voor de steenspil. Met deze aanpassing verschijnt ook de schuddebak om het graan van de kaar in de krop te brengen ten tonele.

Tot zover in het kort de ontwikkeling van de middeleeuwse molensteen met zijn Romeinse kenmerken naar de huidige traditionele molensteen.

Peter Pouwels

Tweede Paasdag
Molendag Land van Cuijk

Zoals gebruikelijk de laatste jaren waren er wederom een aantal molens geopend in het land van Cuijk, deze tweede Paasdag. Ik begon mijn rondje met angst in het hart, want er waren zware windstoten voorspeld, code geel in heel het land! Op weg naar de eerste molen op mijn lijstje kwam ik Sabine tegen die van Oeffelt af kwam. De molen lag aan de ketting, maar de kunstenaars hadden veel aanloop. Buiten kwam de (heerlijke) lucht van wafels me al tegemoet. John Houben in de rol van bakker, was er bezig met wafels bakken. Boven was Theo bezoekers aan het vertellen over de oorsprong van het golfspel. Blijkbaar in de oorlog uitgevonden. Theo weet overal de oorlog bij te halen, als gegeven, en als motivatie. Rob Snel was weer met praktische zaken bezig; de maalstoel.

Dan naar Cuijk, waar molenmaker Beijk wat gereedschap en effect van zijn werk tentoonstelde. De hele kap van de Jan van Cuijk lag naast de molen! Het tentoongestelde gereedschap wordt volgens mij al lang niet meer gebruikt, maar het was wel mooi om te zien, dat het nog maar 15 jaar geleden gebruikt werd. Ook hier weer veel belangstelling voor de kunst en dankzij een partytent kon de video van de werkzaamheden aan de Jan van Cuijk droog bezichtigd worden. Wat kun je toch veel streekproducten kopen in deze molen! Door naar Gassel waar de molenaars Jan en Jos veel belangstelling trokken met de kunst in de molen, opgesteld tussen het graan, en met het feit dat de molen draaide. Voorzien van vlaggetjes en nieuwe Van Bussel met remkleppen! De nieuwe schoren en staart lagen al klaar voor montage later dit jaar. Terwijl ik daar was legde Jan, rustig als altijd, de werking van het luiwerk uit en Jos het principe van het malen. De ezel op de foto was van de kunstenares, en geen slecht gelijkend portret van Jos!
Dan naar Mill, waar ik nog nooit geweest was, en waar de ontvangst meer weghad van een bruin café, dan van een molen. Aan de stamtafel uitleg over de restauratie met een drankje en de worstenbroodjes bruinend in de oven. Nog nooit zo'n gezellige molen gezien. Maar bakker of niet, de molen gaat voor, en zelfs met geknipte nagels moet er gevangen worden, wanneer de wind te sterk blijkt.
Dan naar de laatste molen voor deze dag, de Heimolen. Ook hier weer van onder tot boven vol met kunst, van de invaart tot de maalzolder schilderijen! Ook in deze molen was ik nog niet eerder, en Martijn mocht het lekker uitzoeken van Walther. Geslaagd, dus dan zet je hem maar krimpend aan de wind. Door de veranderlijke wind was het moeilijk om de molen niet te snel, maar ook niet te langzaam te laten draaien. Wat ben ik blij dat ik in een (oud) poldermolen draai, waar het aantal enden niet zo spannend is.

Al met al, een geslaagde molendag, met ondanks het slechte weer een goede opkomst en veel tevreden molenaars, en gasten natuurlijk. Onder de bezoekers was er grote waardering voor de combinatie kunst en molens.

Frans Rademakers

Oeffelt

Sint-Hubert

De rijn en de klauw

Aan het eind van het seizoen 2015, is het tijd om de balans op te maken voor de Maasmolen. Er is voor ons doen redelijk gemalen, duiventarwe en haver voor de boer en bakkerstarwe, speciaal voor de kleine bezoekertjes. Met groot plezier kunnen ze het vers gemalen meel zeven in zemelen, gries en bloem. Natuurlijk is het dan prachtig als je een zakje meel mee mag nemen om er thuis iets lekkers van te bakken. Ja, en als dan de molen door zijn maalgoed heen is, en het bezoek tot nul is gereduceerd, komt de grote schoonmaak. Jammer voor de muizen, die zoeken hun heil maar ergens anders. De kuip wordt ontmanteld, de steen blootgelegd. Eerst met de stoffer het meel van de meelring verwijderen en dan met de stofzuiger alles goed wegzuigen. Wat is het toch fijn als je een aggregaatje van de Aldi hebt en zo stroom op kan wekken voor o.a. de stofzuiger. Buitenkant schoon en nu het kropgat nog, een gat waar ik niet vaak in sta te gluren moet ik zeggen. Maar tot mijn verbazing zag ik dat door het vochtige weer in het najaar, er veel meel was gaan vastkoeken op de ligger en zo de toegang tussen de stenen gedeeltelijk blokkeerde. Ja dan hang je met je snufferd vlak boven de rijn en de klauw van de steenspil en toen zag ik pas, hoe deze alle twee versleten waren. De rijn was zeker 3 cm schuin afgesleten en de klauw haast twee 2 cm en dan twee keer, voor- en achterzijde. Het gevolg was een flinke speling, achteraf kon je dat ook wel horen bij het malen, vooral bij het breken van de haver. De druk op de korrel is hierbij gering en bij een wisselende wind, kreeg het rondsel de kans om de staven steeds wisselend tegen de voor en achterkant van de kammen te slaan. Soms gaf dat een aardige klap en heb ik wel gezocht waar dat vandaan kwam. Ik dacht, wie kan mij hier het beste over vertellen, dat is natuurlijk Hans Titulaer. Peter Simons en ik hebben toen een afspraak gemaakt met Hans en we konden de week erop al langskomen. Hij had toevallig zo'n versleten rijn hersteld en die konden we bekijken. De versleten kanten waren zoveel mogelijk gevlakt, en passtukken bevestigd met inbusbouten, zodat de rijn weer gebruikt kon worden. Oplassen is hier geen optie. De klauw van het staakijzer mag wel wat speling hebben, om het in en uit het werk te stellen soepeler te laten verlopen en deze kan wel opgelast worden. Maar het herstellen van de rijn en het plaatsen en afstellen zou al met al een kostbare grap worden. Reden genoeg om daar eens goed over na te denken. Hoe vaak maal je werkelijk in een jaar en hoe snel verloopt zo'n slijtageproces. Volgens Hans loopt het niet zo'n vaart en we hebben samen besloten het niet te herstellen, maar houden de zaak wel goed in de gaten. Een maalvaardige molen is natuurlijk het mooiste om te laten zien, maar niet tegen elke prijs. O ja, het heen en weer slaan tegen de kammen kan voorkomen worden door de steen meer te voeren. De wrijving wordt dan groter en zo krijgt de steen niet meer de kans steeds terug te slaan. Hoe vaak kijken jullie eigenlijk in het kropgat en hoe het staat met jullie rijn en de klauw?

Robert Snel

De vang

De ontwikkeling van de blokvang
De blokvang bestaat uit aantal stukken, blokken genoemd, die door maanijzers aan elkaar zijn verbonden. De ontwikkeling van de vang is waarschijnlijk in gelijke pas gegaan met de ontwikkeling van de molen. De hoepelvang is met zijn eenvoudig en primitieve vorm waarschijnlijk de oudste vang uit ons land. Deze vang bestaande uit een om het bovenwiel gebogen, houten plank, komt sterk overeen met de meest toegepasteVlaamse vang. Om de hoepelvang om het bovenwiel te kunnen buigen moest dit uit dun hout gemaakt worden. Aangezien dit hout aan slijtage onderhevig is had een dergelijke vang maar een beperkte levensduur. De oplossing hiervoor was de Vlaamse vang, deze bestond uit meerdere dikke blokken houten die om het bovenwiel kon worden getrokken. De benodige buigzaamheid van deze vang zat in de verbinding met de maanijzers. Rond 1600 ontstaat de zgn. lip- of schoenvang, die vooral op wip- en standaardmolens wordt toegepast. Parallel hieraan onstaat ontstaat de zgn. Hollandse of stutvang, die eigenlijk een verbeterde lipvang is.

Schoen of lipvang
In het bestek van 23-03-1684 van de standaardmolen bij de Waranda in Boxmeer wordt een nu zeldzame oude vangconstructie vermeld, de zgn. lipvang.

Besteck van de Bockmerse wijnt molen van holt en aerbeijt als volcht.
noch ein praam om het rat mit ein liep van doef holt

Betekenis van de woorden, uit het bestek;
Praam = Vang; Rat = Bovenwiel (rad); Liep = Lipvang; Doef holt = Doof hout (levenloos, droog hout)

Dit oude vangtype vind je nog op molens ten oosten van ons land, in Nederland komt dit type vang nog maar op één molen voor, de Haensmole in Grouw (Fr). Deze vang die vroeger veel toegepast werd op standaardmolens, heeft maar drie of vier vangblokken. De lip, een bijna horizontaal liggende balk zit aan de ene kant scharnierend aan het schouderstuk, en is hierbij onderdeel van de vang. Terwijl deze aan de andere kant scharnierend opgehangen zit aan een stijl tussen dak en steenlijst. Doordat maar een klein deel van het wiel bedekt is met vangblokken is het remvermogen van een dergelijke vang gering. Een ander nadeel van de lipvang is dat het gedeelte van de lip dat tegen het bovenwiel aandrukt uit kops hout bestaat. Dit is harder dan het langshout van de vangstukken waardoor deze harder wegslijten dan de lip. Van de andere kant wordt de lip ook het zwaarste belast dus mogelijk compenseert dit het slijtagegedrag t.o.v. de andere vangblokken.

Een lipvang bestaat uit twee delen; de lip is een min of meer horizontale scharnierende balk die tegen het bovenwiel kan drukken. Aan deze lip zijn de andere vangstukken vastgemaakt. Net als bij de stutvang is een groot deel van het wiel niet bedekt met vangstukken. Bij vangen wordt de lip tegen het wiel getrokken. De Haensmolen te Grouw heeft nog een dergelijk vang.
Betrekkelijk dichtbij Nederland: de standerdmolen (anno 1626) in het Oostfriese Dornum heeft ook een

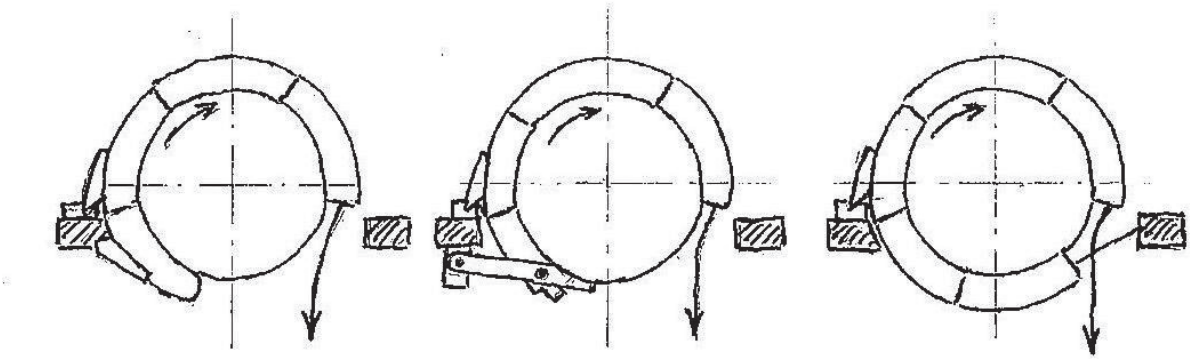

Hollandse stutvang *Lip of schoenvang* *Vlaamse vang*

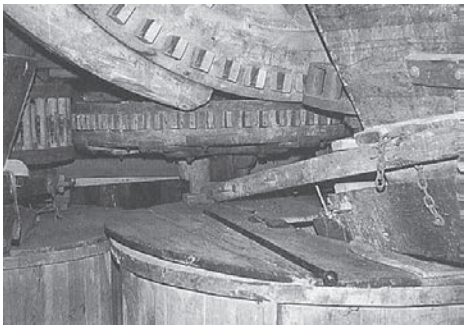

Schoen of lipvang in standaardmolen Wagenzelle uit 1602, in Kaltenweide bij Langenhagen in Nedersaksen (Dld).
Bron: Foto uit het boek van de Standerd molen van Erik Tijman, Jan Scheirs en Dick Zweers

Standerdmolen in Zschepa (Oost-Duitsland), vlakbij de stad Riesa aan de Elbe.
Foto Martin E. van Doornik

lipvang.

Op bovenstaande foto kan men behalve aan de lipvang ook aan de bevestiging van de échte kruisarmen (spaken) in de bovenas zien dat het hier om een zéér oude constructie gaat.

Of de lipvang het oudst is? In de oudste bestekken, van zowel wipmolens als achtkante molens komt hij voor. Zo wordt de lipvang al vermeld in het bestek van de Beemster molens d.d. 31 december 1607 en 1 januari 1608 voor de bouw van verscheidene achtkante watermolens.

Waarschijnlijk is de stutvang hier uit voortgekomen, want die heeft nog veel overeenkomsten. Het grote voordeel van de stutvang ten opzichte van de lipvang is dat er minder kops hout tegen het wiel wordt gedrukt.

In het Leidse gemeentearchief ligt een document uit

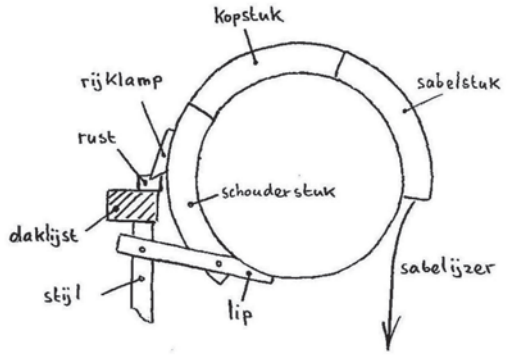

De lipvang

1648, waaruit blijkt dat de Vlaamse vang ouder is dan de (nieuwe) stut of lipvang. Hierin wordt verordonneerd dat alle molens van de stad 's Gravenhage uitgerust moeten zijn met een lipvang; 'sulx als nu heden daegs de meeste molens gebruijcken'. Als argument wordt aangehaald dat de oudere Vlaamse vang, vaak de veroorzaker is van een brand.
Bron: Gemeente Archief Leiden, Secretarie Archief 1575-1851 inv. nr. 684 fol. 365

De Hollandse vang
Deze vang, ook wel de stutvang genoemd, komt algemeen voor in Noord-Holland. De vang bestaat uit 4 vangblokken, het sabelstuk, kopstuk, schouderstuk en teenstuk. In tegenstelling tot de Vlaamse vang ontbreekt hier het buik- of sleepstuk. De vang heeft een rust en rijklamp welke de vang op zijn plaats houden als deze gelicht is. De stut die tussen linker voeghout en teenstuk zit, neemt de meeste krachten op tijdens het vangen. Nadeel van deze constructie is dat het linker voeghout tijdens het vangen naar buiten wordt gedrukt. De kap wordt als het ware uit elkaar gedrukt. Een ander nadeel is dat het teenstuk, waarop de grootste remkracht komt, overmatig slijt. Een ander groot nadeel van de stutvang is dat deze in alle gevallen een groter verticale kracht uitoefent op de as uit dan een Vlaamse vang. Dientengevolge is het risico van halssteenbreuk bij een stutvang groter. Volgens insiders zit het grote voordeel van de zgn. stutvang in het feit dat deze veel straffer vangt dan de Vlaamse.

Vlaamse vang
De oeroude Vlaamse vang vindt zijn oorsprong, zoals de naam al doet vermoeden, in het zuiden, de bakermat van de windmolen, en is hierdoor waarschijnlijk het oudste type vang. De vang bestaat uit 5 vangblokken, het sabelstuk, kopstuk, schouderstuk, teenstuk en het buik- of sleepstuk. Bij deze vang ontbreekt de stut en is het buikstuk m.b.v. de zgn. koebouten vastgezet

aan het rechter voeghout. Net als bij de Hollandse vang, heeft de vang hier een rust en rijklamp, die de vang op zijn plaats houden als deze gelicht is. Door een plankje aan de rust toe te voegen of weg te halen kan men de vrijloop van de vang afstellen.
Tijdens het vangen worden de meeste krachten door de koebouten opgenomen. Het grote voordeel hiervan is, dat het rechter voeghout als het ware naar binnen wordt getrokken. Hierbij wordt de constructie als het ware 'vast' in zijn verband getrokken. Een ander voordeel is dat de reactiekracht van de vang op pen- en halssteen veel gunstiger is dan bij de Hollandse vangconstructie. Dit laatste voordeel kan bij een relatief korte as ook als nadeel werken doordat deze door het krachtenspel nl. uit de pensteen neigt te wippen.

'Verbeterde' Vlaamse vang
Een variant van de Vlaamse vang die hier in de regio van het Land van Cuijk, Noord-Limburg en een gedeelte van Gelderland vrij veel voorkomt, maar elders in het land een zeldzaamheid is, is die zonder rust en rijklamp. In plaats van een rust en rijklamp zit er een ketting met spanner tussen teenstuk en linkervoeghout, die de gelichte vang vrij houdt.
Het grote voordeel van deze constructie is dat er geen rust en rijklamp meer nodig zijn en dat men de vang zeer eenvoudig en nauwkeurig kan afstellen.
Molens met een dergelijke vang zijn; De Reus in Gennep, Mariamolen in Haps, Nooitgedacht in Afferden, Zeldenrust in Overasselt en de Zeldenrust in Geffen?

Ontwikkeling blokvang
De ontwikkeling van de vang loopt parallel aan de ontwikkeling van de molen. Als in de loop der eeuwen de grootte en het vermogen van de molen alsmaar toeneemt, moet ook de vangconstructie hierop aangepast worden. Op een gegeven moment voldoet de oude vangconstuctie niet meer. Dit probleem wordt vooral merkbaar op poldermolens die door de de toepassing van de vijzel een groter vermogen nodig hebben, ook de traditionele korenmolen vraagt steeds meer vermogen door de toename van de maalcapaciteit (meer en grotere maalstenen), dit alles resulteert in de toepassing van een groter gevlucht. Een groter gevlucht betekent ook, dat er meer energie tijdens het vangen vrijkomt. De oude vangconstructie heeft als nadeel dat het houtslijpsel dat tijdens het vangen vrijkomt, niet goed weg kan, omdat de vang de gehele omtrek omspant. Met het toenemen van het vermogen van de molen is de kans dat er brand ontstaat vergroot. Hierdoor gaat men op zoek naar een vang met een kleinere omspannen boog, die dezelfde of liefst méér vangcapaciteit heeft. Begin 17e eeuw ontstaat de lip of schoenvang. Ondanks dat de vang op voorgenoemde punten goed voldoet, en zelfs aanbevolen wordt, blijkt deze in de praktijk niet volmaakt te zijn. Uiteindelijk ontstaat hieruit de voor poldermolens meest toegepaste Hollandse of stutvang, en verdwijnt de lipvang van het toneel.

Spreuk op de vangbalk van de Jonge Sopia in Groot Ammer:
"Vergun mij slechts deze ene eer: Laat mij liever op, dan neer".

Peter Pouwels

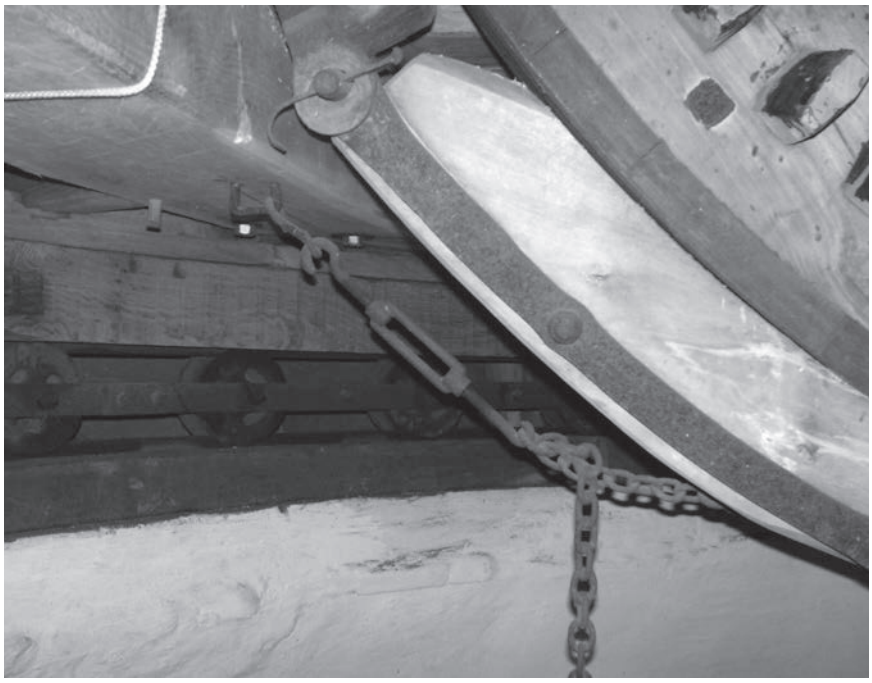

Vlaamse vang zonder rust en rijklamp maar met ketting in De Reus te Gennep

Molenaarsfamilie Wagemans

In Beers woonde vroeger de molenaarsfamilie Wagemans. Het begon allemaal met Pietje Wagemans, die in 1897 een graanmolen midden in het dorp Beers bouwde. Hij noemde de molen “Nooitgedacht”.

Pietje Wagemans was een actief ventje, want behalve een graanmolen had hij ook een handel in kunstmest, kolen, briketten en aardappelen. Bovendien was het gezin Wagemans gezegend met twaalf kinderen, acht jongens en vier meisjes: Jas, Jan, Karel, Tienes, Wim, Theo, Bert, Paul, Johanna, Pieta, Nel en Grada.
Drie van de acht jongens werden ook molenaar. Twee werden landbouwer. Twee werkten in de aanverwante sector en één had een timmerfabriek. Rond 1892 kocht de familie Wagemans in Cuijk een graanmalerij tegenover het N.S. Station, waar later zoon Paul een groothandel zou gaan drijven.
In 1918 kocht de familie Wagemans de molen in Haps. Zoon Karel bemande deze uit 1812 daterende Mariamolen. Ongeveer in dezelfde tijd werd in Heijen de Gerardamolen gekocht waar zoon Jan op ging malen.

De molen in Beers brande in 1936 af en werd helaas nooit meer herbouwd. Jammer, want het was een prachtige ronde stellingmolen. De Mariamolen in Haps staat er nog steeds florissant bij. Ook de molen in Heijen verkeert in goede staat en is bovendien nog functioneel. (Hierbij moet wel opgemerkt worden dat de vooroorlogse molen van Heijen in de oorlog opgeblazen werd en daarom vervangen werd door de huidige achtkante molen, red.)
Na 1945 kregen de molens veel concurrentie van door brandstof aangedreven maalinstallaties, die dus niet afhankelijk waren van weer of wind. Bovendien kregen de zelfstandige molenaars veel concurrentie van de Boerenbond. De boerenvoorganger, Pater van den Elzen, kreeg de pastoors zover, dat ze van de kansel riepen om alleen zaken te doen met hun eigen Boerenbond.

Peter Pouwels

De molen van Beers tijdens de watersnood van 1926, met op de achtergrond het klooster van Sint Agatha.

Aan de licht

Martijn van de Hulsbeek

Graag wil ik mij even voorstellen. Ik ben Martijn van de Hulsbeek, geboren op 16 maart 1979 in Wanroij. Nu dus 37 jaartjes jong. In 2011 ben ik met mijn vrouw Mariëtte getrouwd en we hebben twee kinderen: een dochter Julia van bijna 4 en een zoontje Finn van bijna 2 jaar. We wonen al weer geruime tijd in St. Anthonis. Ik werk nu nog als kraanmachinist bij een klein grondverzetbedrijf in Vianen, maar begin binnenkort in het hoveniersvak. De groene vingers heb ik van thuis uit meegekregen als zoon van de eigenaar van tuincentrum Jan van de Hulsbeek in Wanroij.
Naast mijn werk en de tijd die uitgaat naar de kindjes, houd ik me ook graag bezig met muziek. Zo heb ik 13 jaar bij de drumband in Wanroij gezeten en een paar jaar elektrisch gitaar gespeeld. Nu is het vooral een hobby om muziek te luisteren, liefst vinyl.

Mijn interesse voor de molens begon al vroeg. Ik heb een 'oom', woonachtig in St. Hubert, die met behulp van tekeningen van 'de Hollandsche Molen', een schaalmodel voor in de tuin heeft gemaakt. Ik kwam regelmatig bij hem in zijn werkplaatsje om te kijken waar 'ome' Henk mee bezig was. Later heb ik zelf een schaalmodel nagemaakt van de Hamse molen. Via de website van de 'Hollandsche Molen' kwam ik informatie tegen over de opleiding tot vrijwillig molenaar. Ik dacht: "Waarom wachten tot ik met pensioen ga en alle tijd heb?", dus heb ik me ingeschreven. Het weer en de technieken die in molens gebruikt worden, vind ik erg interessant.
Ik ben na het inschrijven voor de opleiding tot vrijwillig molenaar gestart met meedraaien op de Hamse Molen in Wanroij. Al snel ben ik op de instructiemolen in Oeffelt terecht gekomen. Daar heb ik in een klein groepje de geleerde theorie in de praktijk kunnen oefenen en uitvoeren.
In oktober 2015 was ik klaar om op te gaan voor het examen. Samen met Stijn Arts en Sonja Middelink (die tegelijk met mij zijn opgeleid in Oeffelt), hebben we ons examen met een positief resultaat afgerond.

Nu draai ik met Walter Cornelissen op de Heimolen in St. Hubert. De ene week is dit op zaterdag met

Walter samen, de andere week is dat op zondag alleen. Meestal zijn er op zondag meer bezoekers vanwege voorbijkomende fietsers en wandelaars. Ik vind het prachtig dat ik deze mensen iets over de molen kan vertellen en leren.
Ik zou meer invulling willen geven aan het molenaar zijn door b.v. jeugd te betrekken bij de molen en ze te enthousiasmeren voor het molenaarsvak. Maar ook zou ik het leuk vinden in de toekomst een winkeltje met molenproducten bij de molen te starten.
Het is een droom om uiteindelijk in een molen te kunnen wonen. Wie weet wat de toekomst brengt.

Tot ziens op de Heimolen!

Martijn van de Hulsbeek

Molens in de regio

De Martinus te Beugen

De afgelopen periode is er weer het nodige gebeurd op de Martinus. Molenmaker Beijk heeft het steenrondsel van het noordkoppel opgehaald om de slechte plekken te vervangen. Dit was voor ons de aanleiding om het noordkoppel eens onderhanden te nemen. De steen hebben wij niet gelicht maar de rest is weer helemaal schoongemaakt. Beijk heeft het druk in de regio maar wij zijn er klaar voor. Wanneer Beijk tijd heeft kan de boel weer in elkaar.

Het nieuwe molenaarsverblijf in de Martinus

Wat betreft de bouw van de kantine en het toilet valt natuurlijk ook het een en ander te melden, wij zitten niet stil. Het timmerwerk is zo goed als klaar. De kozijnen zitten er in en Jos v.d. Heijden heeft een deur

Reparatie van het steenrondsel van de Martinus

klaar. Harm en ik hebben de nodige kabels aangelegd voor de verlichting in het toilet en de kantine. Jos heeft samen met Harm het aanrechtblad op maat gemaakt. Het blad loopt met de ronding van de molen mee dus dat was nog een hele klus. Wat nu volgt is het zagen van een gat voor de spoelbak en het plaatsen van een kraan.
Donderdag 24 maart is de firma Janssen uit Beugen geweest om een begin te maken met de installatie van het toilet. De spoelbak is geplaatst en wij hebben de betimmering eromheen gemaakt. De volgende fase zal het storten van een vloertje en het betegelen zijn.

Harm van Es, Marko Sturm en Pieter Aarts

De Jan van Cuijk

Beijk Molenbouw uit het Limburgse Afferden en de gemeente Cuijk hebben begin december afspraken gemaakt over de restauratie van korenmolen Jan van Cuijk. Paul Groen uit Montfoort krijgt de leiding en zal de restauratie begeleiden. In maart 2016 zal er begonnen worden met de grootste en meest ingrijpende restauratie ooit aan de molen. Het complete wiekenkruis zal verwijderd worden. De oude geklonken potroede uit 1884 wordt gerestaureerd en opnieuw geklonken. Er worden nieuwe Van Busselneuzen gemaakt bij de Koppes groep in Nieuw Bergen. Deze zullen gemaakt worden volgens de oude mallen van Chris van Bussel; doorlopende neuzen met remkleppen uitgevoerd in een aluminium kooiconstructie. De molenkap zal van de romp gelicht worden om de zware houtconstructie te repareren en beide spruiten te vervangen. Vervolgens zal het kruiwerk gedemonteerd worden. Hierop draait de molenkap om op deze op de wind te zetten. Deze is totaal verzakt en ingerot. Hier zit een hoogteverschil in van 8 centimeter. Door de verkeerde druk op de molenromp van de kruivloer en de molenkap, is het metselwerk zo beschadigd dat de romp ongeveer 50 à 75 cm afgebroken wordt en opnieuw opgemetseld zal worden. Tot slot zal de complete molen van een frisse verflaag voorzien worden. In de molen zullen er nog veel zaken aangepakt worden aan het gaande werk en zoldervloeren. Diverse balkkoppen die in de muur gemetseld zitten, worden opnieuw aangegoten. Verder zal het houtwerk behandeld worden tegen insecten door middel van een warmtebehandeling.

Op dinsdag 8 maart jongstleden is met behulp van een 120 tons telescoopkraan de kap van de molenromp

afgenomen. Een spannend moment voor iedereen. De spruiten waaraan je normaal de hijsbanden aan zou bevestigen zijn dermate slecht dat de molenmaker het risico niet durfde te nemen om hieraan te hijsen. De banden werden bevestigd aan de voeghouten wat alles betrouwbaarder maakte. Het was even een lastige klus om de kap in balans te krijgen. Je weet immers nooit precies waar het zwaartepunt ligt. Maar rond 11 uur hing de bijna 10 ton wegende kap in de kraan. Voorzichtig werd deze op de klaar staande houten onderstopping geplaatst. Vervolgens is de complete kruivloer met rollenwagen en kuip gedemonteerd.
De molenkap is ondertussen onderworpen aan heteluchtbehandelingen, verschillende constructief belangrijke onderdelen zijn aangetast door houtborende insecten. De firma Lagerwey uit Veenendaal heeft deze werkzaamheden uitgevoerd.
De beide uitgenomen roeden krijgen apart van elkaar een behandeling. De Potroede wordt als goedgekeurd gerestaureerd terwijl de buitenroede, fabrikaat Derckx, inwendig een waxoil behandeling krijgt en uitwendig wordt voorzien van een tweecomponenten primer.
Na het opnieuw aanbrengen van de roeden zullen deze uiteraard van nieuw hekwerk en nieuwe Van Bussel stroomlijnneuzen worden voorzien. Deze stroomlijnneuzen zullen geheel in aluminium worden uitgevoerd wat naar verwachting voordelen geeft, zowel in gewicht
als in onderhoud.
Interessant is om te vermelden dat de Van Busselneuzen in eigen beheer bij Beijk geproduceerd worden. De eerste voor Gassel zijn nagenoeg gereed. Afhankelijk wat er in Rijkevoort gaat gebeuren zal dit productiewerk worden bij Beijk.

Wat staat er nog op de planning?
Er worden nog restauratiewerkzaamheden verricht aan onder andere de kruivloer, voeghouten, spruiten, rollenwagen en het metselwerk van de molenromp. De binnen- en buitenroede worden voorzien van het Van Bussel stroomlijnwieksysteem in aluminium, de beide molenaars hebben in de werkplaats van de Firma Beijk uitvoerig uitleg gekregen over de constructie en bouwwijze van de Van Busselneuzen en zij hebben alle vertrouwen in de juiste werking hiervan. Uiteindelijk zal de molen weer fris opgeschilderd gaan worden in de bekende kenmerkende kleurstelling.
Geurt Franzen had onlangs een interview met beide molenaars voor dagblad De Gelderlander, wij willen jullie een passage hieruit niet onthouden.
„Je kunt wel alles door nieuw materiaal vervangen", zegt vrijwillig molenaar Johan Reijnders. „Maar dan verlies je toch het karakteristieke van de molen. Aan de hand van oude balken en allerlei aanpassingen die in anderhalve eeuw zijn gedaan vertel je de geschiedenis van de molen. Dat zijn mooie verhalen voor de bezoekers." Willems wijst op een grote balk die beschadigd is. „Het lijkt alsof daar een stuk is weggerot, maar dat is schade die granaten in de oorlog hebben veroorzaakt. In een andere balk zie je de scherven nog zitten. Dat is natuurlijk mooi om te laten zien aan bezoekers. Dus zo'n balk vervang je niet. Als die zwakker wordt, dan wordt die met een steunbeer versterkt."
Op sommige plekken worden wel moderne materialen gebruikt. Willems: „Dat is voor de duurzaamheid. Om te voorkomen dat je al snel weer een aannemer moet laten komen. De metalen neuzen die je op de wieken ziet zitten bijvoorbeeld. Die worden straks van aluminium, ze worden lichter en ze gaan veel langer mee."
De wieken worden ook vernieuwd en dat geldt ook voor een zoldervloer. Het stucwerk binnenin krijgt een beurt en dat geldt ook voor het schilderwerk binnen. De kap wordt ook rechtgezet, want in de loop van de tijd is die zo'n 6 centimeter verschoven. Dat bemoeilijkt nu het kruien, het op de wind zetten van de kap met de wieken.
„Ik denk dat als de molenbouwer over een half jaar hier zijn gereedschap inpakt, dat de molen er weer een jaar of vijftig tegen kan", zegt Willems.
„Of wij ons tijdens de restauratie gaan vervelen? Echt niet", zegt hij lachend. „Wij kunnen ons eindelijk eens zetten aan kleine onderhoudsklusjes die al die tijd zijn blijven liggen."

Naar verwachting zal de molen in de zomer van2016 weer draai- en maalvaardig te zien zijn. Eind 2016 zullen we de molen met een speciale molendag weer in gebruik nemen, en zullen we starten met het malen van tarwe voor de bakkers en de thuisbakkers. De complete restauratie zal ongeveer 250.000 euro gaan kosten. Deze kosten worden voor 70% vergoed door de provincie Noord-Brabant, en de rest door de gemeente Cuijk.

Stefan Willems

De Bergzicht te Gassel

De molen in Gassel krijgt momenteel een grote opknapbeurt. Dit gebeurt in twee termijnen. Het eerste deel, de vernieuwing van de binnenroe, is klaar. De busselneus, die voorheen van hout en zink was, is nu van aluminium en het nieuwe hekwerk is hierop aangepast.
Binnenkort begint firma Beijk met het vervangen van de staart met kruibok. Het hiervoor benodigde hout ligt al te drogen bij de molen.

Tijdens de regionale Molendag stonden er in de Bergzicht te Gassel kunstvoorwerpen van keramiek en enkele schilderijen

Op tweede Paasdag was de molen open. De combinatie molen en kunst heeft in Gassel goed uitgepakt. We hebben veel enthousiaste bezoekers gehad en de beide Gasselse kunstenaars, Riek Bardoel en Yvonne van Bergen, vonden het ook fijn dat ze op deze manier hun werken konden laten zien.
De molen draaide prima bij voldoende wind, zodat we veel hebben kunnen malen.

Jos van der Heyden

De Gerarda te Heijen

Over de Gerardamolen is niet veel te vertellen dit keer. We zijn binnen begonnen met verf krabben, schuren en schilderen en we hebben de kruipalen die teruggeplaatst waren na het afgraven van de belt naast de invaart, opnieuw omhoog gehaald. De grond is nog steeds aan het inklinken dus het zal wel niet de laatste keer zijn. Het koude weer gaf ons een reden om de kammen weer eens in te wassen en onze tuinbank te repareren. De molen draait goed, soms wel 3 keer in de week, maar het bezoek wisselt sterk. Van 0 tot 20 personen per dag. Van oude heklatten heeft Harry afzettingen en een steun daarvoor, en handgrepen voor in de kap gemaakt. Zoals bekend is die bij ons niet gemakkelijk begaanbaar, en aangezien we allebei steeds ouder worden zijn die handgrepen een uitkomst!

Frans Rademakers

De Korenbloem te Mill

Een jaar na de restauratie: we mogen terugkijken op een druk jaar. We hebben na de officiële opening van de korenbloem aan 440 mensen een rondleiding gegeven, en een gemiddeld aantal omwentelingen gemaakt van 5300 per maand. De molen blijft nog steeds druk bezocht en er staan al weer een hoop rondleidingen in de agenda. Ook de verkoop van onze meelproducten begint een begrip te worden.
Soms kom ik eigenlijk een paar handen tekort om de molen twee maal in de week te draaien en zou het voor de toekomst wel fijn zijn als er een molenaar bij kon komen. Wie zich geroepen voelt mag zich melden.

We hebben pas nog even naar de vang gekeken en wat scherp zand tussen het buikstuk en het bovenwiel gegooid en flink laten slepen. Hij vangt nu iets beter, maar naar mijn mening is het nog niet helemaal in orde, er zal toch even een techneut naar moeten komen kijken vermoed ik.

Verder is de stichting molen van Mill flink actief geweest met het organiseren van activiteiten in en rondom de molen. Zo hebben we pas nog een marktkraam gehuurd in het cultureel centrum van Mill om onze meelproducten te promoten en uitleg te geven over de werking van een korenmolen.

Ramon Ligthart

De Maasmolen te Nederasselt

In verschillende overlegsessies, heeft de contactgroep molenaars plannen geopperd waarmee de molen beter en meer onder de aandacht gebracht kan/moet worden. Helaas kosten plannen altijd weer geld en dat hebben wij niet en de gemeente ook niet meer. Dan wordt het moeilijk, zoals je begrijpt. De contactgroep molenaars heeft voor het jaar 2016 een jaarplan voor de drie molens van Heumen gepresenteerd aan de gemeenteraad. Hierin is beschreven welke plannen we voor de drie molens hebben en wat ieder plan oplevert aan publiciteit. Ook zijn er diverse potjes waar nog wat subsidie te krijgen is. Ook denk ik dat het belangrijk is tijdens speciale dagen, bijv. het “Heumens genieten”, molenproducten te tonen en te verkopen; te denken is aan walnoten/lijnolie, meelproducten/brood en wat te denken van de bijzonder lekkere worstenbroodjes van Ramon Ligthart. Er waren in de gouden eeuw 48 verschillende typen molens, ieder met zijn eigen product. De gewone burger heeft niet het besef dat alle producten uit het keukenkastje, toen door molens werden geproduceerd. Wij kunnen in ieder geval, met elkaar, een aardig assortiment op de markt brengen.

De monumentenwacht is weer langs geweest. Ze hebben weer druk met hun mesjes in balken/planken enz. zitten wroeten. De hele dag zijn ze met twee man bezig geweest met mij als toeschouwer. Ja, het gaat serieus in Gelderland. Door mee te lopen leer en zie je een heleboel van de mannen. De molen verzakt gelukkig niet meer, de scheuren in de muren worden

niet groter. Nu is het wachten op het rapport, dan kunnen we een plan van aanpak maken.

Rob Snel

De Vooruitgang te Oeffelt

Klaus van Elsbergen, Sonja Middelink, Martijn van de Hulsbeek en Stijn Arts hebben hun certificaat van De Hollandsche Molen in ontvangst genomen, waarvoor proficiat. Albert Voet (Zeeland), Frans de Louw (Zeeland) en Rene Kelleter (Mill) zijn actief in opleiding in Oeffelt.
Sonja Middelink draait nu vast mee als vervangend molenaar in Oeffelt.

Op tweede Paasdag hebben we meegedaan met de regionale molendag. In Oeffelt hadden we in het kader van de kunstroute expositie van schilderijen van leerlingen van Diny Kok, verder quilten van Miep van Bergen en beeldjes van leerlingen van Jolique.

Sonja gaf een demonstratie van het aanlijken van een luimat. De mat is af. Rob Snel gaf demonstratie malen en zeven met zijn maalstoeltje. Robbert Hofman bemande een stand van de Molenvrienden. De bezoekers werden rondgeleid tot in de kap door Petro Boon. Verder hebben we verse wafels gebakken naar oud recept. Het evenement en natuurlijk de wafels werden zeer goed ontvangen door het publiek. We hebben ongeveer 150 bezoekers ontvangen.

John Houben en Theo van Bergen.

De watermolen te Oploo

Eigenlijk een ideale tijd voor een watermolen. Veel regen en nagenoeg geen vorst. De watermolen heeft dan ook bijna de hele winter vrolijk kunnen draaien. Het molentje is goed in orde en grote reparaties zullen niet nodig zijn. Het vele roest op de schoepen belemmert het functioneren niet. We zullen eens rustig uitzoeken hoe we dit t.z.t. kunnen aanpakken. Roestvrijstalen schoepen? Enkele schoepen vervangen door nieuwe stalen? Of allemaal nieuwe stalen schoepen? De schoepen hebben het meest te lijden op de plaatsen waar de beschermende coating beschadigd is en waar dan roestvorming optreedt.
Voor het voorjaar en zomer 2016 zijn er weer verschillende aanvragen om van de watermolen en de omliggende terreinen gebruik te maken voor evenementen.

De Korenbloem te Oploo

Op het moment dat we dit schrijven, is het half maart. We maken dan veelsoortige weersomstandigheden mee. Om de week de molen verkruien van west naar oost en weer andersom. Bevroren zeilen. Heel veel

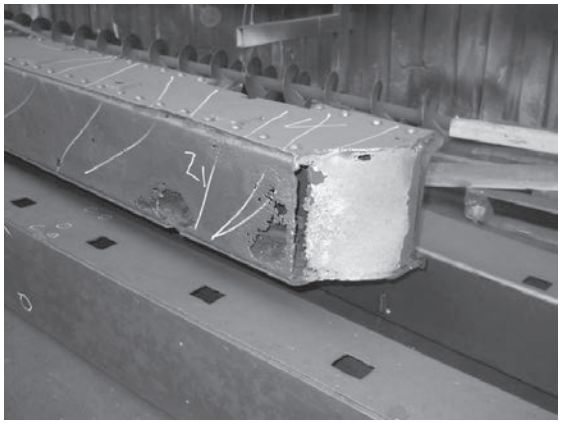

De uitgenomen roeden van de Luctor et Emergo zijn inderdaad aan restauratie toe

regen. Gras dat al gemaaid moet worden. Konijnen die de molen aan het uitgraven zijn. En de eerste kauwen die met hele takkenbossen komen aanvliegen.
Hopelijk komt er snel duidelijkheid over het restauratieplan, want er moet nogal wat aan de molen gerepareerd worden. Hiervoor is inmiddels al een zeer uitgebreide rapportage opgesteld, nu de centen nog...
Als de achteruitgang nog sneller gaat, zullen we zelfs genoodzaakt worden de vang er op te laten liggen! De speltproductie zal dan worden overgenomen door een gemotoriseerde maalstoel en een elektrische lier voor het luiwerk.
Theo Heijligers, Sabine Hillebrecht en Jan van Riet

De Luctor et Emergo te Rijkevoort

Na het uitnemen van de roeden in december zijn deze gestraald bij MCB (Moors Conservering Bergharen B.V.) in Bergharen en op dit moment zijn ze bij Koppes in Nieuw Bergen. Hier wordt de Potroede gerestaureerd en ook de Fransenroede krijgt een flinke opknapbeurt waardoor deze weer een tijdje mee kan als lange spruit. De Derckx roede, de jongste van het stel, is er ook niet goed aan toe. Tijdens een visuele inspectie werd er geconstateerd dat de lasnaden niet goed meer zijn en dat deze roede kwalitatief zeer slecht is. De rijksdienst heeft er al meerdere afgekeurd vanwege het risico op breuk. Voornamelijk de eerste serie roeden geeft problemen. Waarschijnlijk wordt deze roede vervangen door een nieuwe. Inmiddels is Beijk binnen in de molen begonnen met het aangieten van balkkoppen, het plaatsen van trapleuningen, en van een oude ijzeren hoepel, (een oud stuk vangvoering) wordt een bescherming voor de luitafel gemaakt. Inmiddels is bekend dat er tevens een Van Busselsysteem (fabricaat-Beijk) wordt aangebracht. Dit is gezien de flinke bos hout voor de deur van de

In de Luctor et Emergo worden balkkoppen gerepareerd

molen een goede investering en brengt de molen ook weer terug in de toestand zoals hij vroeger in bedrijf was.

Mari Goossens

De Heimolen te Sint-Hubert

Over de afgelopen winterperiode valt weinig te melden. Nu Martijn op de Heimolen als molenaar bezig is, is de molen ook af en toe buiten de standaardtijden geopend. Hij wil in de zomer ook af en toe door de week in de avonduren met de molen gaan draaien. Onlangs hebben we weer met de Joekskapel van St. Hubert afgesproken dat ook dit jaar weer "muziek bij de Heimolen" zal plaatsvinden. Later hierover meer. Dan Tweede Paasdag: weerwaarschuwing code oranje werd er afgegeven door het KNMI. Dan denk je: "dat wordt weer niks vandaag". Paaszaterdag hebben we eerst met enkele dames de molen opgefleurd met de acrylverfschilderijen van een vijftal dames uit Wanroij. Tweede Paasdag de molen flink krimpend met de pavoiseervlaggen laten draaien. De wind kwam uit het zuiden en zou gaan ruimen rond het middaguur, met windkracht 6 tot 7 en windstoten. De werkelijkheid viel achteraf nogal mee. Nadat de bui net na de middag gepasseerd was, zakte de wind nogal terug en het zonnetje kwam tevoorschijn. De bezoekersaantallen waren boven verwachting, ongeveer 250 personen bezochten de molen. Vanaf half elf de hele dag de molen vol met bezoekers gehad. Veel mensen kwamen speciaal voor de kunst maar ook vele molenaars uit heel het land bezochten de Heimolen. We hebben ook nog wat tarwe gemalen maar die was er snel doorheen. Veel complimenten mochten we ontvangen over de opzet. Hartelijk dank aan iedereen die aan deze dag heeft meegewerkt.

Walter Cornelissen

De Hamse Molen te Wanroij

Nadat in februari de roeden verwijderd zijn en afgevoerd werden naar Aalten, bleek dat ze slecht gelast waren en het plaatwerk te dun is. Daardoor werden ze afgekeurd. Door snel handelen van de gemeente kon de opdracht voor nieuwe roeden al dezelfde dag weg. De roeden worden gemaakt uit twee delen zodat ze gedompeld kunnen worden in een zinkbad.
Vanwege drukte bij de molenmaker zal het nog wel even duren voordat we weer kunnen draaien, maar dan hebben we met de Van Bussel een duurzaam gevlucht.

Jan Selten

Molenbezoek in de regio

Ronde stenen bergmolen “Nooitgedacht” te Afferden
Openingstijden: vrijdagmiddag 13:00 tot 16:00 uur
Molenaar(s): Harrie Beijk; Harry Kaak, Frank Heeren en Appie Koenders
Telefoonnummer(s): resp. 0485-531910 en 0485-516619

Ronde stenen bergmolen “Martinus” te Beugen
Openingstijden: woensdag van 9:30 tot 12:30 uur
zaterdag van 9:30 tot 13:00 uur
Molenaar(s): Harm van Es, Pieter Aarts en Marko Sturm
Telefoonnummer(s): resp. 0485-578613 en 0485-573616

Ronde stenen bergmolen “Jan van Cuijk” te Cuijk
Openingstijden: zaterdag 9:30 tot 13:00 uur
Molenaar(s): Johan Reijnders en Stefan Willems
Telefoonnummer(s): resp. 06-55587288 en 06-29265501

Achtkante bergmolen “Bergzicht” te Gassel
Openingstijden: donderdag van 10:00 tot 15:00 uur
Molenaar(s): Jos van der Heyden en Jan Kamphuis
Telefoonnummer(s): resp. 06-19499455 en 06-30847331

Ronde stenen bergmolen “De Reus” te Gennep
Openingstijden: woensdagmiddag van 13:00 tot 16:00 uur
Molenaar(s): Harry Kaak, Jan Coopmans en Coby Weerts
Telefoonnummer(s): resp. 0485-516619 en 0485-511760

Zeskante bergmolen “Mariamolen” te Haps
Openingstijden: zaterdag- of zondagmiddag van 15:00 tot 18:00 uur
Molenaar(s): Don Werts; Robbert en Sytske Verkerk
Telefoonnummer(s): resp. 0485-322460 en 0485-313647

Achtkante bergmolen “Gerarda” te Heijen
Openingstijden: zaterdagmiddag van 13:00 tot 16:00 uur
Molenaar(s): Harry Kaak en Frans Rademakers
Telefoonnummer(s): 0485-516619

Ronde stenen grondzeiler “Joannusmolen” te Heumen
Openingstijden: alleen op afspraak
Molenaar(s): Wim Thönissen
E-mail: info@joannusmolen.nl

Achtkante stellingmolen te Linden / Katwijk
Openingstijden: zaterdagmiddag van 13:30 tot 17:00 uur
Molenaar(s): Peter Simons en Rob Snel
Telefoonnummer(s): resp. 0485-313673 en 024-3582526

Ronde stenen bergmolen “De Korenbloem” te Mill
Openingstijden: dinsdag- en zaterdagmiddag van 13:00 tot 17:00 uur en/of op afspraak
vrijdag van 19:00 tot 21:00 meelverkoop
Molenaar(s): Ramon Ligthart
Telefoonnummer(s): 06-54 938743

Standerdmolen “Maasmolen” te Nederasselt
Openingstijden: zaterdagmiddag van 12:00 tot 17:00 uur
dinsdagmorgen van 9:00 tot 12:00 uur
Molenaar(s): Frans Heessen en Rob Snel
Telefoonnummer(s): resp. 024-6961217 en 024-3582526

Ronde stenen bergmolen “De Vooruitgang” te Oeffelt
Openingstijden: zaterdagmorgen van 9:00 tot 12:00 uur (of op afspraak)
Molenaar(s): John Houben en Theo van Bergen
Telefoonnummer(s): 0485-320994

Standerdmolen “De Korenbloem” te Oploo
Watermolen te Oploo
Openingstijden: zaterdagmorgen van 09:00 tot 12:00 uur
Molenaar(s): Jan van Riet en Sabine Hillebrecht
Telefoonnummer(s): 0485-383551

“De Bovenste Plasmolen” te Plasmolen
Openingstijden: iedere tweede zondag van de maand van 11:00 tot 16:00 uur (van mei tot en met oktober)
Molenaar(s): Karel Siebers en Peter Pouwels
Machinist: Theo van de Berg
Telefoonnummer(s): resp. 024-6963357 en 024-3974266

Ronde stenen stellingmolen “Luctor et Emergo” te Rijkevoort
Openingstijden: dinsdagmiddag van 13:00 tot 16:00 uur
zaterdagmiddag van 13:00 tot 17:00 uur
Molenaar(s): Mari Goossens, Paul Verheijen en Petro Boon
Telefoonnummer(s): 0485-573815

Ronde stenen bergmolen “De Heimolen” te Sint-Hubert
Openingstijden: zaterdagmiddag van 13:00 tot 16:30 uur
Molenaar(s): Walter Cornelissen, Martijn v.d. Hulsbeek
Telefoonnummer(s): resp. 0485-478818, 06-411 560 32

Ronde stenen bergmolen “Rust na Arbeid” te Ven-Zelderheide
Openingstijden: zaterdagmiddag van 13:00 tot 17:00 uur
Molenaar(s): Ludger Pauls
Telefoonnummer(s): 0485-515789

Standerdmolen “De Hamse Molen” te Wanroij
Openingstijden: zaterdag van 10:00 tot 14:00 uur
Molenaar(s): Jan Selten en Jos Verberk
Telefoonnummer(s): resp. 0485-452587 en 0485-578243

N.B. De openingstijden zijn slechts een indicatie. In sommige gevallen is/zijn de molenaar(s) niet of op een ander tijdstip aanwezig. Wilt u zeker zijn van een bezoek aan de molen, dan adviseren wij u telefonisch contact op te nemen met de desbetreffende molenaar(s).

www.boladviseurs.nl

bol

- Accountancy
- Fiscaal
- Juridisch
- Corporate Finance
- Internationaal
- HRM

BEIJK

molenmakers

boutrestaurateurs

Beijk Molenbouw BV
Rimpelt 15a, 5851 EK AFFERDEN
tel. 0485-531910, fax 0485-532305
www.beijk.biz

MOLENSTEENMAKERIJ

HANS TITULAER

voorheen
HEINRICH VAN HEES

Voor de beste kunstmaalstenen als ook blauwe basaltlavamaalstenen.
Tevens wrijfstenen, kweernen (romeins model)
demonstratiestenen (doorsnede: 10, 15 of 20 cm.)
en huishoudmolens.
Zeer snel en vakkundig scherpen van uw molenstenen en
maaltechnische adviezen.
www.molenstenen.nl
Werkplaats: Rijksweg 146 6586 AB Plasmolen, Nederland
Telefoon: 024-696 36 54 / Fax: 024-696 36 57
GSM: 0653667686 / E-mail: molensteenmakerij@planet.nl